

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Számítógépi program jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT – 04/14

A Törvényszék által feltett kérdések:

1. A per tárgyát képező szoftver szerzői jog által védett mű?
2. A per tárgyát képező szoftver a felperes által alkotott mű?
3. A specifikáció tekinthető-e önálló, szerzői jog által védett műnek?
4. A szoftver tekintetében a tesztidőszak alatt az alperesek által tett észrevételek, kijavítási javaslatok mennyiben érintették a szoftver használhatóságát? Megállapítható-e, hogy a szoftver az átadáskor (2010. januárban) az alperesi megrendelésnek megfelelően elkészült, és ezt követően csak fejlesztés történt az alperesi igényeknek megfelelően?
5. A szoftver elkészítése hány munkaórát vett igénybe? 2010 januárjában működő, használható szoftvert adott-e át a felperes?
6. Megállapítható-e, hogy III. rendű alperes használta-e a szoftvert?
7. A bíróság felhívja a szakértőt, hogy a felperes által 22. sorszámú beadványban feltett kérdésekre is nyilatkozzon!
8. Terjessze elő az ügygel kapcsolatos egyéb észrevételeit.
9. A bíróság továbbá megküldi a Szakértői Testületnek az I. és II. rendű alperesek által feltett kérdéseket, és felhívja azok megválaszolására is.

A felperes 22. sorszámú beadványban feltett kérdések:

10. Kérjük, hogy a szakértő vizsgálja meg és nyilatkozzon arról, hogy a felperes által csatolt szoftver szerzői jogi műnek tekinthető-e, így az Szjt. hatálya alá tartozó védelem megilleti-e?
11. Kit illeti a szerzőség a csatolt szoftver tekintetében, megállapítható-e, hogy felperes önálló szellemi terméke a mű?
12. Az I-II. rendű alperes által hivatkozott specifikáció önálló szerzői jogi műnek tekinthető-e (hivatkozással az SZJSZT [bizalmas – szerk.] szakvéleményére is)?
13. A felek között létrejött szerződés tartalmilag az Szjt. 49.§-a szerinti szerzői mű megalkotandó műre vonatkozó szerződésnek minősül-e?
14. Megállapítható-e a rendelkezésre álló iratok alapján, hogy alperesek nem szerezték meg a szoftver feletti szerzői jogokat (vállalkozói díj teljes körű megfizetésének hiányában)?
15. Megállapítható-e, hogy I. rendű alperes a III. rendű alperes részére olyan szerzői műnek a felhasználási jogát engedte át, amely felett a szerzői jogok a felperest illeték?
16. Kérjük, hogy a szakértő vizsgálja meg, hogy III. rendű alperesnél a szoftver milyen új megoldásokat tett lehetővé, illetve a szakértő szerint a szoftver megfelelt-e/beleillett-e a III. rendű alperes fejlesztési terveiben (különösen a reklám szpotok elhelyezésének automatizálására irányuló fejlesztési folyamatába)?

Az I. és II. rendű alperesek 26. sorszámú beadványában feltett kérdések:

17. Kérjük a T. Szakértőt, hogy szíveskedjen megerősíteni, hogy az általunk vázolt üzleti alkalmazás fejlesztési rendszer lépései a jelenlegi szakmai álláspontot tükrözi-e.
18. Kérjük a T. Szakértőt, hogy a szoftver szakmavizsgálatát a fenti üzleti alkalmazásfejlesztés lépések rendszerében is szíveskedjen elvégezni és a felek tevékenységét értékelni. Ezen belül kérjük a T. Szakértőt, hogy nyilatkozzon abban a kérdésben is, hogy a felperes által megjelölt 26 mérnöknapi média-hirdetési szakmában megfelelő gyakorlattal

rendelkező szakember számára elegendő időtartam lett volna a fejlesztés megvalósítására. Amennyiben a felperes eleve megtévesztő módon ítélte meg a munka időtartamát, akkor a szoftverhez hasonló fejlesztés létrehozásában gyakorlattal rendelkező szakember számára átlagosan mennyi időre lett volna szükség a feladat teljesítéséhez?

19. Kérjük a T. Szakértőt, hogy nyilatkozzon arra vonatkozóan is, hogy

a) a szerződés tárgya (szerződés 1.1 pontja) üzleti alkalmazás fejlesztés-e?

b) az üzleti alkalmazás fejlesztésén belül a rendszerterv (szerződés 1.4.1. pontja) kidolgozásával kapcsolatos munka mekkora arányt képvisel az egészhez képest?

c) az üzleti alkalmazás (szoftver) létrehozásában mekkora II. rendű alperes hozzájárulásának aránya, mint a rendszertervet, és az ennek alapján kialakított ún. rendszerspecifikációt kidolgozó szerzőtársnak?

d) Kérjük, nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a média-hirdetési szakmában megfelelő gyakorlattal rendelkező programozó szakember esetében hány mérnöknapi és milyen óradíj elszámolás indokolt a szerződésben foglalt valamennyi kötelezettség teljesítéséhez, figyelemmel a felperes által a szerződésben vállalt 26 napra is.

e) Kérjük, nyilatkozzon abban a kérdésben is, hogy a Felperes által végzett programozási tevékenység (a szerződés 1.4.2. pontja szerinti fejlesztésén belül) hány mérnöknapi és milyen óradíj elszámolást alapoz meg, a szerződésben foglalt és a felperes által ténylegesen kiszámlázott vállalkozói díjhoz képest?

20. Kérjük továbbá, hogy a szakértő értékelje az üzleti alkalmazás fejlesztés részét képező programozási feladatok megvalósításának szakmai minőségét, mivel azt a felperes indokolatlanul bonyolult módon, számtalan helytelen megoldás alkalmazásával készítette el, ami nem tette az üzleti alkalmazást felhasználó barát megoldásnak, így a továbbértékesítésével kapcsolatos problémák merültek fel.

Az eljáró tanács véleménye:

Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: „Rendelet”) 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”, az eljáró tanács a megkeresés, illetve a megkereséshez csatolt dokumentumok, számítógépi program alapján hozta meg szakvéleményét.

Ad 1) Előjáróban az eljáró tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a számítógépi programalkotások jogi védelméről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2009/24/EK irányelv (Szoftver irányelv) 7 preambulum bekezdése, továbbá 1. Cikk (1) bekezdése szerint a szoftver fogalmába a számítógépi program kifejlesztéséhez vezető előkészítő dokumentációt is érteni kell, feltéve, hogy az előkészítő munka a jellegénél fogva a későbbiekben egy számítógépi programot eredményezhet. A szoftverhez kapcsolódó dokumentumok (dokumentáció) szerzői jogi védelmének kérdését az Európai Bíróság a SAS Institute Inc. kontra World Programming Ltd. (C-406/10) ügyben vizsgálta. Ennek során az EuB felhívta a figyelmet arra, hogy a szoftver fogalma nem a számítógépi programalkotáshoz kapcsolódó dokumentumokat általában, hanem csupán azon előkészítő jellegű dokumentumokat öleli fel, amely az előkészítő munka jellegénél fogva később számítógépi programalkotást eredményezhet. Az EuB azt is kimondta, hogy az előzőekből következően a program felhasználói kézikönyve nem a szoftver védett kifejezési formája, így arra a Szoftver irányelv tárgyi hatálya nem terjed ki, annak ugyanakkor nincsen akadálya, hogy a szoftver felhasználói kézikönyve szakirodalmi műként védett legyen, ha egyébként megfelel a védelemre vonatkozó általános szabályoknak.

Az SZJSZT töretlen gyakorlata összhangban áll az EuB gyakorlatával és értelemszerűen a Szoftver irányelvvel is. Az SZJSZT korábbi szakvéleményei (így pl. SZJSZT 03/2001., SZJSZT 06/2001/1-3., SZJSZT 28/2004., SZJSZT 02/2007., SZJSZT 9/2007/1. SZJSZT 27/2007/1., SZJSZT 12/2011/1) kellő mélységben elemezték a szoftveres dokumentáció, a szoftverben megvalósított funkciók, továbbá a számítógépi programalkotás alapjául szolgáló elgondolások, ötletek, matematikai algoritmusok szerzői jogi védelmének kereteit. Az eljáró tanács a korábbi szakvélemények által körberajzolt elveket jelen ügyben is alkalmazandónak látja.

Tekintettel arra, hogy az Sztj. 1.§ (2) bekezdés c) pontja szerint – követve a Szoftver irányelv szabályozási logikáját – a számítógépi programalkotás és az ahhoz tartozó dokumentáció is védelmet élvez, az eljáró tanács a programot és annak dokumentációját elkülönítetten vizsgálta.

A magyar szerzői jog abban különbözik mind az uniós jogtól, mind az alapul fekvő szerzői jogi nemzetközi egyezményektől (TRIPS-megállapodás 10. Cikk (1) bekezdés és WIPO Szerzői Jogi Szerződés 4. Cikk), hogy a számítógépi programot külön nevesített műfajtaként, és nem irodalmi műként védi. Ebből is adódik, hogy a számítógépi program és a védelemre érdemes dokumentáció szerzői jogi védelme egymástól elválik.

Az eljáró tanács megvizsgálta a számára átadott iratokat, továbbá a peres iratokhoz F/1. számmal ellátott DVD lemezen található programot. A vizsgálat alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy a számítógépi programalkotás (a továbbiakban:Szoftver) a szerzői jog által védett alkotásnak (szoftvernek) minősül.

Az eljáró tanács megvizsgálta továbbá a Szoftver specifikációját is, amelyet a peres anyaghoz A/1/2 számon 2013. április 29-én csatolt dokumentummal azonosított. Az eljáró tanács megállapította, hogy bár a specifikáció a Szoftver által kezelt adatokat, ellátandó funkciókat, a megoldáshoz használandó eszközöket, továbbá a működés alapvető matematikai modelljét is tartalmazza, az ugyanakkor a programozási folyamat számos, a programot fejlesztő által eldöntendő részletére nem tér ki, ezért az nem minősülhet olyan előkészítő dokumentumnak, amely alkalmas arra, hogy később számítógépi programot eredményezzen. Másként megfogalmazva: a specifikáció nem szűkíti be a programozó alkotói szabadságát annyira, hogy a programozás csak egyféle végeredménnyel járhasson, e jellegéből következően pedig a specifikáció a szoftver kifejezési formájaként nem áll védelem alatt.

Az eljáró tanács azt is megvizsgálta, hogy a specifikáció szakirodalmi műként védelem alatt áll-e. Az I. rendű alperes képviseletében a II. rendű alperes átadott specifikáció a megvalósítandó funkciók, a kezelt adatok felsorolásán kívül egy matematikai képletet (algoritmust) is tartalmaz, ezek azonban sem egyenként, sem pedig azok összességében nem mutatnak olyan egyéni-eredeti jelleget, amely a szerzői jogi védelemhez szükségesek lennének. Az ügy tárgyáról, a funkcionalitás megvalósíthatóságának logikájáról komoly, magas szintű, az átlagos szoftver megrendelő ismereteit meghaladó szakismeretet mutat, a specifikáció azonban összességében is csupán egy szoftverfejlesztési folyamat részletes megrendelői utasításának tekintendő.

Ad 2) A Tisztelt Törvényszék kirendelő végzésében szereplő rövid tényállás szerint a peres ügy felperese és az I. rendű alperes 2009-ben egyedi alkalmazási rendszer fejlesztésére kötöttek szerződést, melyben felperes feladata az volt, hogy a szoftvert az I., illetve II. alperesek által készített specifikáció alapján elkészítse.

Az Sztj. 94/B.§ (1) bekezdése szerint ellenkező bizonyításig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek nevét a művön a szokásos módon feltüntették. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a Szoftver a szerző nevét nem tartalmazza, ilyen megjelölést továbbá a Szoftvert hordozó DVD sem tartalmazott. A DVD lemezen található rendszerbeállítások között a „Szoftver beállítások.doc”

elnevezésű dokumentumban az alábbi megjelölés szerepel: „A termék használatára jogosult. Név, Társaság”. A vizsgálati anyag részeként átadott Word és Excel dokumentumokon szerzőként „Név”, cég neveként pedig a „Társaság” van feltüntetve. Az eljáró tanács számára a „Név” megjelölés nem beazonosítható, de ennek nincsen is jelentősége, mert a Word és Excel fájlok tulajdonságai közé felvett adatok a szoftver vonatkozásában semmilyen körülmények között nem tekinthetők olyan szokásos jelölésnek, amely alapján a szerzői vélelem megalapozott lehetne.

Az eljáró tanács számára olyan iratot nem adtak át, amely a szerzőségi vélelmet az Szjt. 94/B.§ (2) vagy (3) bekezdései valamelyike alapján megalapozná.

Az Szjt. 94/B.§ (4) bekezdése alapján, ha a (3) bekezdés sem alkalmazható, az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet először hozta nyilvánosságra.

Az iratok alapján az alappal feltételezhető, hogy a Szoftvert a peres ügy felperese hozta elsőként nyilvánosságra azzal, hogy azt megküldte a peres ügy I. alperese képviselőjét ellátó II. rendű alperesnek. E megküldés valójában az elkészült mű átadása (birtokátruházás). Az eljáró tanács jelzi, hogy a „nyilvánosságra hozatal” fogalma (Szjt. 10.§) minden olyan cselekményt magába foglal, amely alapján a mű kikerül az alkotó rendelkezési köréből (a jognyilatkozat akár szóban, akár írásban, akár ráutaló magatartással is megtehető).

A fentiek alapján az eljáró tanács megítélése szerint ellenkező bizonyításig a szoftver szerzőjének felperest kell tekinteni.

Ad 3) Egy számítógépi programalkotás specifikációja az EuB gyakorlata szerint csak akkor tartozik a szoftver fogalmába, és ebből következőleg akkor áll szerzői jogi védelem alatt, ha az olyan előkészítő dokumentumban ölt testet, amely alkalmas arra, hogy abból később számítógépi programot készítsenek.

A konkrét esetben az eljáró tanács megítélése szerint a specifikáció sem előkészítő dokumentumként, sem pedig szakirodalmi műként nem áll védelem alatt. A szóban forgó specifikáció maga is csupán annyit tartalmaz, hogy „specifikáció”, és olyan szerkezeti egységekből áll, amelyek ezt az elnevezést igazolják. A specifikáció polgári jogi szerződési jogi értelemben a jogosult (megrendelő) által a teljesítéssel szemben támasztott mennyiségi és minőségi követelményeket, az elvárt teljesítmény paramétereinek a meghatározását jelenti (Szjt. 3. §-a útján felhívott Ptk.¹ 277.§). A specifikáció e jelentésére tekintettel sem mű, mert e szerep betöltése egyéni-eredeti jellegű alkotó tevékenységet, szerzői jogi védelem alá eső szellemi alkotást nem igényel.

Ad 4) Az eljáró tanács jelzi, hogy a szoftverek szerzői jogi védelme nem függ a szoftver használhatóságától, így a szoftver akkor is szerzői jogi védelem alatt áll, ha egyébként nem képes a megrendelői igényekben megfogalmazott feladatokat, funkciókat ellátni. Ebben az esetben a megrendelő – az Szjt. 49.§-a alapján és az ott meghatározott feltételekkel – kérheti a szoftver javítását, ennek elmaradása esetén a szerződést egyoldalúan megszüntetheti, az esetleges hibás teljesítéssel összefüggő egyéb, az Szjt.-ben nem szabályozott igényeit (jellemzően: kártérítés) pedig a polgári jog általános szabályai szerint érvényesítheti.

Az eljáró tanács számára átadott adatok között 2009. október hónaptól és 2010 januárjából olyan adatbázis bejegyzések voltak találhatóak, amelyek arra utalnak, hogy ezekben a hónapokban már működő szoftver állt rendelkezésre. A tényállásból az is kitűnik, hogy 2010-ben az alperes a szoftver ellenértékét megfizette felperesnek, és elismerte a forráskód és szoftver átadását. Ezt

¹ 1959. évi IV. törvény (A tényállás így a szerződés megkötése is 2014. március 15-ét megelőzi, ezért az ügyben az 1959. évi Ptk.-t kell alkalmazni.)

követően a fejlesztés fő iránya az újabb alperesi igények teljesítése volt.

Ad 5) Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott iratok alapján az nem állapítható meg, hogy a Szoftver elkészítése hány munkaórát vett igénybe. Az eljáró tanácsnak átadott iratok és adatok alapján az azonban megállapítható, hogy a szoftver 2010 januárjában már működött.

Ad 6) A peres iratok, továbbá az eljáró tanácsnak átadott adatbáziselemek alapján az eljáró tanács szerint megállapítható, hogy III. rendű alperes a szoftvert használta. Ezt igazolja III. rendű alperes képviselőjében eljáró igazgatósági tag 2012-ben tett azon nyilatkozata, amely szerint a Szoftverre vonatkozó jogokat az I. rendű alperestől szerezték be. Ugyancsak ezt támasztja alá a III. rendű alperes jogi képviselőjének 2012-bentett nyilatkozata is (ld. tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldala), amely szerint III. rendű alperes a programot a beüzemelési szakban használta, azt 2010 januárja és májusa között tesztelte, ezt követően azonban már nem használta.

Ad 7) Az eljáró tanács a 22. sorszámú beadványban szereplő kérdésekre az Ad 10-16 alatt válaszol.

Ad 8) Az eljáró tanács a peres felek által feltett kérdések megválaszolását követően több észrevétele nincsen.

Ad 9) Az I. és II. rendű alperesek által feltett kérdésekre az eljáró tanács az Ad 17-20 alatt válaszol.

Ad 10) Az eljáró tanács megítélése szerint a Szoftver (számítógépi programként) szerzői jog által védett műnek tekintendő, ebből következően megilleti a szerzői jog által biztosított védelem. E megállapítás oka az, hogy a megrendelői specifikáció nem határolta le úgy a számítógépi program fejlesztőjének alkotói játékterét, hogy ne lett volna lehetősége a program megalkotása során több lehetőség közül választani. Ezt igazolja, hogy a specifikáció csak a .NET keretrendszert és a szerveren futó MySQL adatbázist jelöli ki, ezek azonban nem határozzák meg sem az alkalmazandó programozási nyelvet, sem pedig a fejlesztőeszközt, aminek megválasztása a fejlesztőre maradt. A specifikáció továbbá az elvárásokat, algoritmusokat nem valamilyen szabványos modellező nyelv segítségével rögzíti, így az a fejlesztő alkotó közreműködése nélkül nem is fordítható át forráskódra. A specifikáció adatstruktúrára vonatkozó fejezete továbbá nem határozza meg sem az adatok típusát, sem pedig az azok közötti kapcsolatot, ezek kidolgozása ugyancsak a programozóra maradt. A dokumentum funkcionális fejezete sem alkalmas az automatikus kódolásra, mivel ehhez konkrét függvényekre, eljárásokra, a bemeneti és kimeneti paraméterek meghatározására lett volna szükség, illetőleg azonban a specifikáció nem tartalmazott, azokat tehát a fejlesztőnek kellett kidolgoznia. Összességében tehát a specifikáció a program fejlesztőjének mozgásterét közel sem szűkítette le annyira, amely kizárta volna a kreatív alkotás lehetőségét, emiatt a program egyéni jellege meglevőnek tekinthető. Mivel az a felek között sem volt vitatott, hogy a program nem szolgai másolása valamely más számítógépi programnak, ezért a program eredeti jellege is adott. Mivel a Szoftver (a számítógépi program) megfelel az Sztj. 1.§ (2) bekezdése szerinti műfaji kritériumnak, és az 1.§ (3) bekezdésében meghatározott pozitív védelmi feltételeknek, továbbá nem esik az 1.§ (4) és következő bekezdési szerinti kizáró okok hatálya alá, ezért a szerzői műminőség megállapítható.

Ad 11) Az Sztj. 4.§ (1) bekezdése szerint a szerzői jog azt illeti meg, aki az egyéni, eredeti művet megalkotta. A Szoftver irányelv 1.§ Cikk (3) bekezdése szerint, amelyet tükröz az Sztj. 1.§ (3) bekezdése, a szoftvert akkor részesül védelemben, ha az eredeti abban az értelemben, hogy az a szerző saját szellemi alkotása, a védelem megítélése során továbbá más feltétel nem alkalmazható.

Ahogy arra az eljáró tanács korábban már utalt, a szoftver szerzőjének azt a természetes

személyt kell tekinteni, aki a számítógépi programot megalkotta. Mivel azonban a szoftverre vonatkozó vagyoni jogok átruházhatók, valamint szoftver (számítógépi program) tipikusan munkaviszonyban is alkotható, ezért – ellenkező tényállási adat híján – a szoftver szerzőjének a szerzői jogosultat (Szt. 106.§), tehát a felperest kell tekinteni, a szoftverrel kapcsolatos szerzői jogok jogosultja tehát a felperes.

Az eljáró tanács megvizsgálta a felperes és az I. rendű alperes között 2009-ben létrejött „Vállalkozási szerződés, Egyedi alkalmazás fejlesztés (Szoftver)” címet viselő szerződést is (a továbbiakban: „Szerződés”). A vizsgálat arra terjedt ki, hogy a Szerződés tartalmaz-e olyan rendelkezést, amely a szoftver vagyoni jogainak átruházására irányult volna. A Szerződés 5.5. pontja e körben azt rögzíti, hogy „a fejlesztett szoftver komponensek használati joga az ellenérték kifizetésekor válik esedékessé”. Az eljáró tanács erre tekintettel azt állapítja meg, hogy felperes – figyelemmel az Szt. 55.§-ára, 16.§ (1) bekezdésére, 42.§ (1) bekezdésére, és 42.§ (3) bekezdésére is – a peres iratok szerint nem kötött a vagyoni jogok átruházásra irányuló szerződést, csupán „használati” (értsd helyesen: felhasználási) jogokat biztosított a szerződésben meghatározott feltételek mellett az I. rendű alperesnek.

Ad 12) A szoftverek specifikációja – adott ügy egyedi körülményeitől függően – állhat szerzői jogi oltalom alatt. A specifikáció a szoftveriparban nem más, mint egy számítógépi programalkotás által megvalósítandó funkciók különböző mélységű leírása. A specifikáció esetenként csak az ellátandó funkciókat írja le, más esetben azonban ezen túl, konkrét képernyőterveket, algoritmusokat, kód-sorokat is tartalmaz, ha arra a szoftverfejlesztés során szükség lenne, például azért, mert a szoftvernek alkalmazkodnia kell a megrendelő egyéb rendszereihez.

A Szoftver irányelv rendelkezéseinek megfelelően, ha a specifikáció olyan előkészítő jellegű dokumentum, amelyből később a számítógépi programalkotás elkészíthető, úgy az az a szoftver fogalma alá tartozik és ekként áll védelem alatt.

Az a körülmény, hogy a specifikáció önmagában nem alkalmas a szoftver elkészítésére, és emiatt az a szoftver kifejezési formájaként nem áll védelem alatt, nem zárja ki, hogy a specifikáció szakirodalmi műként védelem alatt álljon. Ahogy a már többször hivatkozott SAS ügyben az EuB felhívta a figyelmet rá, míg a szoftverek felhasználói kézikönyvében alkalmazott kifejezések önmagukban nem állnak védelem alatt, azok összeválogatása, és más elemek vegyítése szakirodalmi művet eredményezhet. Ennek feltétele, hogy a mű megfeleljen a szakirodalmi művek védelmére vonatkozó általános feltételeknek, vagyis – magyar jogi környezetben – annak, hogy a mű egyéni, eredeti jellegű legyen.

Végül az sem kizárt, hogy a specifikáció sem a szoftver kifejeződési formájaként, sem pedig szakirodalmi műként nem áll védelem alatt, ha az a SAS ügy értelmében előkészítő dokumentumnak nem minősülhet, továbbá nem felel meg az egyéni, és eredeti jelleg követelményének. Egy, pusztán a szoftverben megvalósítandó funkciókat leíró dokumentum („megrendelés”) például jellemzően nem minősül sem védett előkészítő dokumentumnak, sem pedig egyéni, eredeti alkotásnak.

A konkrét ügyben az eljáró tanács megállapítja, hogy a specifikáció szakirodalmi műként nem áll védelem alatt, az ugyanis – elsősorban annak szükségességéből okán, továbbá azért, mert az csupán az elvárt követelmények felsorolására korlátozott – nem rendelkezik olyan egyéni jelleggel, amely a szakirodalmi műként való minősítéshez elegendő lenne.

A konkrét ügyben azonban az eljáró tanács megítélése szerint a specifikáció nem minősül

előkészítő dokumentumnak sem, mivel önmagában abból a szoftvert később nem lehet előállítani, így az nem tartozik a szoftver fogalmi körébe sem.

Ad 13) A Szerződés 1.1. pontja a Szerződés céljaként a következőt határozza meg: „(...) a Megrendelő számára a Szoftver rendszer fejlesztése”. A Szerződés 1.4. pontja szerint a projekt része volt a rendszertervezés, a követelményspecifikáció elkészítése és maga a fejlesztés is.

Az eljáró tanács a fenti rendelkezésekre, továbbá a Tisztelt Törvényszék által összefoglalt tényállás alapján megállapítja, hogy a szerződés megkötésekor a Szoftver nem létezett, a felek szándéka épp az volt, hogy azt létrehozzák. Ebből következően felek jövőben megalkotandó műre vonatkozó szerződést kívántak létrehozni.

A Szerződés tartalmi szempontból is az Szjt. szerinti felhasználási szerződésnek minősül, mivel az minden ehhez szükséges elemet tartalmaz, így meghatározta a feleket, a művet, a felhasználási engedélyt és a díjazást is.

Ad 14) A Szerződés 5.5. pontja arról rendelkezik, hogy a „fejlesztett szoftver komponensek használati joga az ellenérték kifizetésekor válik esedékessé”. Az eljáró tanács megítélése szerint e rendelkezést – figyelemmel az Szjt. 42.§ (3) bekezdésére is – úgy kell érteni, hogy a szerződéssel engedélyezett felhasználásokra a felhasználó (a peres ügy I. rendű alperese) csak akkor válik jogosulttá, ha a szerződésben meghatározott díjak megfizetésre kerültek, vagyis felek felfüggesztő feltételt [Szjt. 3.§ útján felhívott Ptk. 228.§ (1) bekezdése] alkalmaztak.

A Szerződés 5.1. pontja szerint felperest a fejlesztés, továbbá a szerződésben biztosított felhasználási engedélyek ellenértékeként összesen nettó 2.500.000,- Ft illetett meg, amely azonban a Szerződés 1.3. pontja szerint napidíj alapján növelhető volt, ha a fejlesztés időtartama a 26 mérnöknapot meghaladta.

A kérdés megválaszolásához annak vizsgálatára van szükség, hogy felperesnek ténylegesen hány mérnöknapra volt szüksége az I. és II. rendű alpereseknek átadott szoftver elkészítéséhez, adatok hiányában azonban ez nem volt megállapítható az eljáró tanács számára. Az azonban e nélkül is rögzíthető, hogy amennyiben a szoftver elkészítése a 26 mérnöknapot ténylegesen meghaladta, és ennek következtében felperest a Szerződés 5.1. pontjában meghatározott díjon felül további, napidíj alapú díj is megillette, úgy I. és II. rendű alperesek a szerződés szerint csak akkor szerezték meg a szoftver felhasználási jogát, ha e díjakat is megfizették felperes számára. A felhasználási jog keletkezésének felfüggesztő feltételhez kötése (Szerződés 5.5. pont) ugyanis nem tesz különbséget aszerint, hogy a díj milyen felperesi szolgáltatás ellenértéke, más szóval az hogyan oszlik meg a mű elkészítésének és a felhasználási jog átengedésének ellenértéke között. Ezért csak arra a következtetésre lehet jutni, hogy a felperes csak valamennyi, a szerződés alapján járó ellenérték megfizetésének feltételével engedte át a felhasználási jogot.

Ad 15) Az eljáró tanács megítélése szerint I. és II. rendű alperesek olyan felhasználási jogot engedtek át a III. rendű alperesnek, amellyel ők maguk nem rendelkeztek.

A Szerződésnek e tekintetben releváns rendelkezése a Szerződés már hivatkozott 5.5. pontja, amely szerint a felhasználási jogokat a felhasználó az ellenérték (díj) megfizetésével egyidejűleg szerzi meg. E rendelkezés – tekintettel az Szjt. 42.§ (3) bekezdésére – nem értelmezhető oly módon, mint amivel felperes vagyoni jogait át kívánta volna ruházni I. rendű alperesre, ehhez feleknek ugyanis a jogátruházást kifejezetten tartalmazó megállapodást (Szjt.9.§ (6) bekezdés, Szjt. 55. §) kellett volna kötniük. Az Szjt. 46.§ (1) bekezdése azt is kimondja, hogy a felhasználási engedélyt a felhasználó csak akkor ruházhatja át harmadik személyre, illetve csak akkor engedhet

harmadik személynek további engedélyt a mű felhasználásra, ha azt a szerző kifejezetten megengedi számára. Ilyen kifejezett rendelkezést azonban a Szerződés nem tartalmaz, vagyis az I. rendű alperes önmagában a Szerződés alapján további felhasználást nem engedélyezhetett volna III. rendű alperes számára.

Az eljáró tanács a fentiek mellett jelzi, hogy a rendelkezésre bocsátott adatok alapján felperes tudott arról, hogy I. rendű alperes a szoftvert nem saját maga, hanem megrendelője, a III. rendű alperes számára készítette el. Ezt nyilvánvalóan alátámasztja, hogy felperes személyesen közreműködött a szoftver III. rendű alperes rendszerében történő implementációjában, az ott felmerült hibák javításában, a felhasználást azonban nem kifogásolta. Felek szándéka tehát a szoftver ilyen jellegű felhasználását átfogta, az általuk írásban megkötött szerződés azonban a felhasználási jog átruházására nem terjedt ki, e tekintetben tehát a Szerződést nem kellő körültekintéssel fogalmazták meg. Más szóval: köztük a felhasználási jog átruházására vonatkozó megállapodás létrejött (ráutaló magatartással), azonban e megállapodás, - tehát csak a felhasználási jog harmadik személyre történő átruházására vonatkozó megállapodás – az írásba foglalás elmaradása miatt alaki okból érvénytelen. Az érvénytelenség a megállapodásnak csak azon részére állapítható meg, ahol annak írásba foglalása elmaradt.

Az Szjt. 45.§ (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést írásban kell megkötni, ez alól az Szjt. 60.§ (5) bekezdése csak a kereskedelmi forgalomban kapható szoftverek esetén tesz kivételt, miközben a tárgybeli szoftver nem tartozik e körbe. A felhasználási szerződés (vagy annak egyes rendelkezéseinek) írásbeli rögzítése elmaradásának jogi következményeit az SZJSZT már vizsgálta, e körben ezért az eljáró tanács az SZJSZT 09/09 számú ügyben hozott szakvéleményre hivatkozik:

„Az Szjt. alapján – kizárólag a normák tartalmát és a jogalkotói szándékot nézve – ebben az esetben nem keletkezik felhasználási jog (nem történik jogátruházás). Az Szjt. 16.§ (1) bekezdése, 42.§ (1) bekezdése, és – a jogátruházás esetére – az 55.§ alapján csak meghatározott alakiságoknak megfelelő engedély alapján keletkezik felhasználási jog.

A hatályos Szjt. e tekintetben kifejezetten eltér a korábbi szabályoktól. Míg „a mű jogszerű felhasználásához szükséges engedély formáját illetően a régi Szjt. megelégedett a szerződésen kívül adott (egyoldalú) hozzájárulással is, az új Szjt. 16. § (1) bekezdés második mondata főszabályként szerződés kötését kívánja meg.” (...) „A 9. § (2) bekezdése szerinti szerzői vagyoni jog gyakorlásának rendeltetésszerű módja a felhasználási szerződés kötése. Az Szjt. változtatott a régi Szjt. azon megközelítésén, hogy a felhasználáshoz (valójában a nyilvánosságra hozatalhoz), a személyhez fűződő jogok körében adott hozzájárulás elegendő lehet a szerző oldaláról a felhasználási szerződés megkötéséhez. Az Szjt. rendszerében a felhasználás engedélyezésére, tehát a vagyoni jogok gyakorlása körében adott felhatalmazásra csak felhasználási szerződés megkötése útján kerülhet sor. Az 55. § hatálykiterjesztése pedig ennek az elvnek a hatókörét kiterjeszti az előadóművészi teljesítmények felhasználására és a szerzői vagyoni jogok átruházására irányuló szerződésekre is. (Szjt. Nagykommentár, szerk: Gyertyánfy Péter, a 16.§ (1) bekezdéséhez és a 42.§ (1) bekezdéséhez fűzött magyarázat, Complex + Jogtár, 2009. május 31.-i lezárás).”

A korábbi szakvélemény azt állapította meg, hogy írásban rögzített felhasználási szerződés hiányában „a ráutaló magatartás szerződési nyilatkozatnak tekintendő, a felek között létező felhasználási szerződés jött létre, azonban az alaki okból, az írásba foglalás elmaradása miatt érvénytelen.”

Ad 16) Az eljáró tanács rögzíti, hogy nincsen annak szerzői jogi relevanciája, hogy a szoftver megvalósított-e olyan funkciót, amelyre III. rendű alperes korábban nem volt képes, illetve annak

sem, hogy a fejlesztés beleillett-e III. rendű alperes fejlesztési terveibe. Tekintettel arra, hogy a már többször hivatkozott SAS ügyből következően a funkcionalitás nem minősül a szoftver kifejezési formájának, a szerzői jogi védelemnek és a szoftver által megvalósított funkcióknak nincsenek találkozási pontjai. (Egy funkciót megvalósíthat akár szerzői műnek minősülő, akár a műminőség követelményeit ki nem elégítő számítógépi program. Sőt, egy funkciót akár több, egymástól függetlenül keletkező műnek, vagy ilyenek nem minősülő számítógépi program is megvalósíthat.)

Ad 17) Az eljáró tanács rögzíti, hogy a szoftverfejlesztésnek nincsen kizárólagosan alkalmazott munkafolyamata, a fejlesztésben résztvevő felek az egyedi körülményektől függően határozzák meg az egyes lépéseket és azok egymásutánosságát. A szerzői jog szempontjából továbbá csak annak van jelentősége, hogy az alkotó kreativitás a szoftverfejlesztés mely szakaszában jelenik meg, és ennek eredményeként a fejlesztés mely pontján jön létre olyan mű, amely a szerzői jogi védelem tárgya.

A fentiek előrebocsátását követően az eljáró tanács álláspontja az, hogy az I. és II. rendű alperesek beadványában leírt folyamatot a gyakorlatban sok szoftverfejlesztés esetén követik.

Ad 18) és 19 d)-e) Az eljáró tanács a Tisztelt Törvényszék, illetve a felperesi kérdések megválaszolásakor részletesen értékelte szerzői jogi szempontból felperes, illetve az I. és II. rendű alperesek tevékenységét. Az eljáró tanács ennek során rögzítette, hogy álláspontja szerint a szoftver szerzői jogi védelem alatt áll, az I., illetve II. rendű alperes által készített specifikáció pedig nem áll szerzői jogi védelem alatt.

Az eljáró tanács megítélése szerint nincsen szerzői jogi relevanciája annak, hogy a szoftver fejlesztéséhez felperesnek 26 mérnöknapi elegendő volt-e. I. rendű alperesnek a felhasználási szerződés esetleges hibája esetén a polgári jog általános szabályai szerint léphetnek fel, függően a „jogi hiba” jellegétől.

Ad 19 a) Az eljáró tanács nem látja a kérdés szerzői jogi relevanciáját. Szerzői jogi szempontból a Szerződés egy jövőben megalkotandó mű (számítógépi programalkotás) létrehozását célozta.

Ad 19 b-c) Az alperesi kérdésnek szerzői jogi relevanciája nincsen. Felek a Szerződés 1.4.1. pontja alapján abban állapodtak meg, hogy a Szoftver a felek által közösen elkészített követelménydokumentáció alapján fog elkészülni. Az ennek megfelelően, I., illetve II. rendű alperes irányításával elkészített specifikáció a szoftverfejlesztés alapjául szolgáló dokumentum volt, felek a felperes szerződés szerű teljesítését ez alapján ítélték meg. A félreértések elkerülése végett az eljáró tanács itt is megjegyzi, hogy a specifikáció nem szűkítette le a felperes alkotói játéktérét, és önmagában nem volt elegendő a számítógépi program megalkotásához.

A funkcionális specifikáció elkészítése a szoftverfejlesztés fontos, nagy szakmai felkészültséget igénylő, de önálló szerzői jogi védelmet nem eredményező szakasza. Jelen esetben erről van szó: I. rendű alperes képviseletében II. rendű alperes olyan munkát végzett, amely nélkül a számítógépi program nem lett volna elkészíthető, önmagában ez a körülmény azonban nem teszi I., illetve II. rendű alpereseket szerzői jogi jogosulttá.

Ad 20) Ahogyan arra az eljáró tanács korábban már felhívta a figyelmet a szoftverek szerzői jogi védelme nem függ a szoftver használhatóságától, vagy a fejlesztés szakmai minőségétől, így a szoftver akkor is szerzői jogi védelem alatt áll, ha egyébként nem vagy csak indokolatlanul bonyolult képes a megrendelői igényekben megfogalmazott feladatokat, funkciókat ellátni. A szoftver a programozó saját szellemi terméke, annak szerzői jogi védelme pedig – következően az Sztj. 1.§ (3) bekezdéséből – nem függ minőségi jellemzőktől, vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

Az eljáró tanács ugyanakkor azt is jelzi, hogy megítélése szerint az iratok között felsorolt hibák nem okoznak használhatatlanságot és nem teszik alkalmatlanná a szoftvert a feladat ellátására. Megfelelően paraméterezett, helyesen megadott bemeneti adatok megléte esetén alkalmas a rendeltetészerű, a specifikációból adódó funkciók betöltésére.

Budapest, 2014. május 20.

dr. Faludi Gábor
a tanács elnöke

dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja

Karácsony József
a tanács szavazó tagja